

Kto sú radikálni tradicionalisti?

Jozef Duháček

23. augusta 2024 ✚ Cirkev ✚ Komentár

Niektorí mainstreamoví katolíci, novinári, internetoví apologéti, mediálne známi kňazi a iní katolícki influenceri radi nazývajú tých katolíkov, ktorí sa držia toho, čo sa vždy, všade a všetkými verilo, ako to výstižne pomenoval sv. Vincent z Lerins, „radikálnymi tradicionalistami“ a radi sami seba prezentujú ako umiernený hlas v strede medzi dvoma extrémami. To však dokazuje hlboký a šokujúci nedostatok historického povedomia a rešpektu na ich strane.

Diskusii prospeje pripomenúť niektoré základné a dôležité skutočnosti.

Záber zo slávenia tradičnej sv. omše

zdroj: wikimedia commons

Koho deťmi a dedičmi sú dnešní tradicionalisti? Sú to potomkovia tej generácie, ktorá žila počas II. vatikánskeho koncilu a ešte krátko, najviac dve desaťročia, po ňom.

Čím sa dá život katolíckej Cirkvi v období po II. vatikánskom koncile charakterizovať? Bol ťažko zasiahnutý masívnou apostázou, masovým opúšťaním Cirkvi, kolapsom kňazských a rehoľných povolání, dezerciou tisícov a tisícov kňazov, rehoľných sestier a rehoľníkov, takmer úplným kolapsom procesu odovzdávania viery novým generáciám zo strany hierarchie i rodín, mravným rozkladom, plošným a systematickým úsilím prepracovať pomocou drobných zmien korpus katolíckej viery a rozsiahlymi zmenami latinského liturgického obradu, s ktorým sa katolíci stretávali každý týždeň – tu hovorím o devastujúcich zmenách vo svätej omši. Je zrejmé, že mnohí z dnešnej mladej generácie už tomu veľmi nerozumejú a tú priepastnú zmenu medzi dobou pred koncilom a dneškom si nevedia ani len predstaviť.

Tieto skutočnosti si človek môže vysvetľovať alebo zdôvodňovať rôznymi spôsobmi, ba dokonca môže tvrdiť, že tie zmeny boli dobré a prispeli k lepšiemu stavu vecí. Ale o skutočnosti, že sa tieto zmeny udiali, sa nedá zmysluplne pochybovať.

Otázka za sto bodov znie: Čo mali dobrí katolíci zoči-voči tomu všetkému – najmä tým ohromným, zvnútra naštartovaným zmenám – robiť?

V jednej zo svojich epištol nám svätý Pavol dáva radu pre takúto situáciu: „*a tak teda, bratia, stojte pevne a držte sa učenia, ktoré ste prijali či už slovom a či naším listom* (2Sol 2,14).

Tu sa zdá, že slovenský preklad nerobí dobrú službu a nedrží sa verne slov Vulgáty, ktorá hovorí „*Itaque fratres, state: et **tenete traditiones**, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.*“ Teda bratia, stojte pevne a **zachovávajúte tradície...**

Toto je prvá povinnosť katolíka, keď je konfrontovaný s niečím, čo protirečí tomu, čo dostal alebo požaduje, aby sa toho vzdal. Musí pevne stáť a držať sa tradície. Je to naša prvá povinnosť, je to najjasnejšia povinnosť: vieme, že to, čo sme dostali – naše katolícke náboženstvo – je dobré, sväté a pravdivé a musíme vzdorovať každému, kto by nám to chcel otvorene alebo pokútne vziať. Situáciu nemožno riešiť zjednodušenými tvrdeniami, že predsa zmeny prišli od hierarchie a zákonných autorít a preto ich musia všetci akceptovať. Starý dobrý svätý Pavol má radu aj pre taký prípad:

„Ale keby sme vám hlásali my alebo aj anjel z neba iné evanjelium, ako sme vám hlásali, nech je prekliaty!

Ako sme už povedali, aj teraz znova hovorím: Ak by vám niekto hlásal iné evanjelium ako to, ktoré ste prijali, nech je prekliaty! (Gal 1,8–9)

A teraz si predstavte človeka, konvertitu, ktorý podľa starého zvyku s rukou na evanjeliách v kostole vo svojej farnosti slávnostne vyznal svoju vernosť „cirkevným tradíciám“ a „prijatým a schváleným obradom“. Predstavte si konvertitu, ktorý za svoju konverziu zaplatil veľkými spoločenskými a rodinnými ťažkosťami. Alebo si predstavte biskupa či kňaza, ktorý verejne vyznával tú istú vernosť vždy, keď prijímal nejaký nový úrad. Nie je prekvapujúce, že taký človek nebol veľmi dôverčivý voči zmenám, ktoré prinášali 60. a 70. roky 20. storočia. Šokujúci kolaps viery, morálky a náboženskej praxe, ktorý sprevádzal takéto zmeny len potvrdil, že jeho podozrievavosť bola namieste.

Keď boli tieto osoby (alebo ich nasledovníci) konfrontované so zásadným odklonom od cirkevných tradícií a tradičných obradov, mali na pamäti pomerne čerstvé napomenutia a varovania zo strany niekdajšej hierarchie a Magistéria o ďalekosiahlych nebezpečenstvách takýchto odklonov.

Je spravodlivé, aby boli títo ľudia potupovaní a hanení za to, že sa verne držali toho, k čomu sa zaviazali? Možno ich viniť, že stáli pevne a držali sa tradícií, ktoré prijali? I proti hierarchii, ktorá im ich chcela zobrať? To by bolo príliš zjednodušujúce.

A predsa „konzervatívni“ apologéti z konzervatívnych médií –, z ktorých mnohí sú tiež relatívne čerstvými konvertitmi a ako takí by mali byť opatrnejší pri verejnom odsudzovaní iných za nedostatočnú katolíckosť – nazývajú tieto osoby a ich dedičov „radikálnymi tradicionalistami“.

Tým sa stavajú na stranu tých, ktorí sú zodpovední za celú túto skazu.

Slovo „radikálny“ je príliš politické a príliš nepresné na to, aby mohlo byť viac, než len úmyselnou urážkou. Zvyčajne ho používajú tí, ktorí chcú presadiť svoje vlastné názory ako normatívne a sami seba ovenčiť gloriolou rozumných a „umiernených“. Toto slovo a jeho význam sú však mimoriadne pochybné a v kontexte sporu medzi tými, ktorí sa chcú držať nášho náboženstva tak, ako bolo našimi predkami odovzdávané – tradované po generácie a tými, ktorí by ho radi zmenili, sa používa vonkoncom nesprávne.

Ale práve preto nám slovo „radikálny“ môže pomôcť vymedziť sa voči našim odporcom a pochopiť pomery na vnútrocirkevnom bojovom poli.

Niektorí ľudia sa v priebehu času pokúšali vrátiť slovu „radikálny“ čestný význam, ale nie veľmi úspešne a toto slovo dnes stále označuje preferenciu zásadných zmien v nejakej oblasti a má silnú konotáciu s revolúciou a revolučnou politikou. Ako ho definujú slovníky a encyklopédie?

– **dôkladný, rázny, bezohľadný, pribojný; požadujúci uskutočniť podstatné zmeny; idúci ku koreňom.** (FILIT – otvorená filozofická encyklopédia)

– **usilujúci sa o rýchle a podst. zmeny (v polit. smere), rázny, energický, rozhodný.** (Krátky slovník slovenského jazyka)

– **usilujúci sa o prenikavé a rýchle zmeny od základu, od koreňa; súvisiaci s takým smerom, postojom, postupom**

– **robený od základu, rýchlo, rázne, dôsledne a energicky** (dve definície zo Slovníka cudzích slov)

Vo význame slova stojí požiadavka či snaha o podstatné a rýchle zmeny. Žiadali a žiadajú toto tradicionalisti? Ani prinajmenšom. Iba ak by sa situácia a stav katolíckeho náboženstva dnes, po uskutočnených revolučných zmenách, považovali za nový etalón alebo normu katolíckej tradície. Potom by požiadavka vrátiť sa ku viere a praxi, aká bola pred koncilovou revolúciou, naozaj znela ako volanie po podstatnej zmene. Preto je len máločo menej vhodné na dávanie do súvislosti s tradičnými katolíckymi.

Tu je tiež možné vidieť, že tí, ktorí sa snažia konzervatívnou interpretáciou upokojiť kontroverziu okolo zmien II. vatikánskeho koncilu, hrajú úlohu, ktorá sa opakovala v rôznych veľkých revolúciách v histórii.

Nie je to nič nové pod slnkom. Po počiatočnom období šialenstva – či už za Francúzskej alebo ruskej revolúcie alebo anglickej reformácie – vždy sa objavila umiernená frakcia, ktorá sa snažila obnoviť istú úroveň rovnováhy. V niektorých prípadoch, ako napríklad v prípade Kerenského alebo v prípade girondistov tieto umiernené frakcie zlyhali, ale v iných, ako v prípade Napoleona alebo anglikánskeho alžbetínskeho režimu, uspeli (aspoň na čas).

V týchto umiernených frakciách (vrátane dnešnej umiernenej koncilovej frakcie) sa možno zhromaždilo veľa ušľachtilých a obdivuhodných ľudí. Ale každá z týchto frakcií je produktom revolúcie, v ktorej sa zrodila a veci sa udržiavajú princípmi, ktoré ich vytvorili. Naďalej akceptujú „nultý rok“ revolúcie a naďalej sú presiaknuté revolučnými ideálmi a programami, naďalej je pre nich revolúcia dobrá a svätá, len jej hermeneutika, realizácia a výklad mali chybičky a excesy. Je to jasne viditeľné z toho, že odsudzujú tých, ktorí sa ich revolúcii vyhýbali alebo sa vôbec na nej nezúčastnili.

Jedna vec je istá: bez ohľadu na to, aké dobré majú úmysly, za žiadnych okolností nemožno tieto umiernené frakcie považovať za legitímnych dedičov staršieho usporiadania, stavu alebo poriadku. Tak ako alžbetínsky establišment popiera pokračovanie katolíckej Cirkvi v Anglicku, tak aj Napoleon je stelesnením odmietnutia predošlého *ancien regime*. Umiernené skupiny sú dedičmi „radikálnej“ roztržky s každým starším poriadkom a len sa usilujú zmierňovať revolučné excesy na takú úroveň, akú im diktuje ich vlastný súkromný úsudok, alebo potreba stabilizácie a udržanie dosiahnutého „pokroku“. Vo vzťahu k rôznym

anciens régimes sú tieto umiernené frakcie rovnako „radikálne“ ako ich explicitne deštruktívni kolegovia.

Výraz „radikálny tradicionalista“ je prejavom „signalizácie cnosti (virtue signalling)“ – úkonmi, ktorými sa navonok deklaruje, že ten, čo tento výraz používa, nie je ako tí, ktorých chce odsúdiť. Že je iný, lepší. Je ironické, že sa to robí často pod zámenkou milosrdenstva. V zásade to pripomína slová farizeja v podobenstve:

„Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní ľudia: vydierači, nespravodlivci, cudzoložníci alebo aj ako tento mýtnik.“ (Lk 18,11)

Bez ohľadu na zámery „umiernených“, ktorí týmto slovom radi šermujú, sa toto slovo takmer nijako nevzťahuje na tradičných katolíkov. Filozofia nás učí, že pravda sa realizuje v súdoch. Súdom sa nejakému subjektu, v tomto prípade tradičným katolíkom prisudzuje nejaký predikát, v tomto prípade „radikalizmus“. Ale aby bol nejaký súd pravdivý, je potrebné, aby predikát, ktorý je subjektu prisúdený, rešpektoval vnútornú určitosť – esenciu tohto subjektu. Lenže to v tomto prípade neplatí.

Ak sa má toto poľutovaniahodné a do značnej miery nezmyselné slovo „radikálny“ na niekoho použiť, potom je treba nájsť subjekt, ktorého identita viac vyhovuje významu tohto slova. A vo význame tohto slova je požadovanie podstatnej, hlbokaj a okamžitej zmeny. A s tým len málo, ak vôbec, korešpondujú tí, ktorí trvajú na tom, aby sa katolícke náboženstvo praktizovalo tak, ako v minulosti a nezavádzali sa nepotrebné a škodlivé zmeny. Zdá sa, že slovo „radikálny“ sa oveľa lepšie hodí na týchto chcene „umiernených“, ktorí sú však v skutočnosti dedičmi a obhajcami koncilovej revolúcie.

Každý si rád myslí, že jeho vlastný postoj je umiernený a že on je v strede medzi dvoma extrémami. Ale pre niekoho sme vždy radikáli. Voči štandardom niekoho iného sme vždy príliš takí alebo onakí. Hrať sa na umiernených alebo centristov je vo všeobecnosti hlúpe. Nikoho – a už vôbec nie tých, ktorí útočia na katolícku tradíciu – to nepresvedčí.

Jedným z kľúčových dôvodov, prečo revolucionári za posledné storočie podnikli toľko úspešných ofenzív je, že sa vyhýbajú takémuto signalizovaniu cnosti a vyhýbajú sa kritike alebo odsudzovaniu svojich kumpánov. Vo všeobecnosti mlčia, keď ich „radikálnejší“ kolegovia tlačia vec ďalej a do extrému. Koniec koncov, „naľavo od stredu už nie sú žiadni nepriatelia“.

To však nemožno povedať o tých, ktorí sa dnes snažia brániť katolícku Cirkev, a veľa času trávia kritizovaním tých, o ktorých si myslia, že v obrane Cirkvi zašli „príliš ďaleko“, príliš „doprava“. Každý chce byť jednoduchý ako holubica – no málokto chce byť múdry ako had.

„Lebo synovia tohto sveta sú voči sebe navzájom predvídavejší ako synovia svetla.“ (Lk 16,8)

Tomuto druhu oportunistického signalizovania cnosti sa treba za každú cenu vyhnúť. Lebo to vyzerá, akoby sa „umiernení/konzervatívni“ usilovali získať rešpekt revolucionárov tým, že budú dostatočne dôrazne kritizovať a trestať členov svojho vlastného kmeňa. Ale to je omyl. Revolucionári si nikdy nevážia umierneného konzervatívca. S radosťou prijímajú služby tohto užitočného idiota a potom sa ho zbavia, keď už nebude mať čo ponúknuť.

Pri revolúcii veľmi záleží na jazyku. Veľmi veľa. A revolucionári si to veľmi dobre uvedomujú. Ak prenecháme vládu nad jazykom nehanebným a panovačným progresívnym revolucionárom, môžeme im

rovno odovzdať Cirkev, aj celú západnú spoločnosť. Bráňte sa, používajte také slová, ktoré najvernejšie opisujú realitu, nie eufemizmy, pomlčky a zátvorky, ktoré preferujú revolucionári, pretože s nimi môžu vykresľovať svoj program v pozitívnom svetle. Bráňte pravidlá jazyka a nevzdávajte sa, keď sa ich revolucionári pokúšajú zmeniť tak, aby zodpovedali šialeným predpokladom nejakej „kritickej teórie“.

Tak ako každý, kto si dovoľí akúkoľvek drobnú výhradu alebo kritiku na adresu homosexuálov, Izraela, nelegálnych prisťahovalcov, kapitalizmu alebo Rómov je automaticky homofób, antisemita, xenofób, komunista a rasista a ako taký stráca v slušnej spoločnosti nárok hovoriť a byť vypočutý, tak v Cirkvi každý, kto si dovoľí výhradu proti pokoncilovým pomerom je radikálny tradicionalista a stráca nárok na vypočutie a rešpekt. Je to preto, že jazyk je nástroj na komunikovanie pravdy. Ak je skazený a zmanipulovaný jazyk, potom je skazená a manipulovaná pravda. A tieto nepekné nálepky síce nerešpektujú identitu subjektov, ktorým sú prilepené, ale majú silu a účinok, ako by boli predikované správne.

Aj keď sa „umiernení“ katolícki žurnalisti, aktivisti a influenceri domnievajú, že niektoré aspekty tradicionalistickej kritiky zachádzajú príliš ďaleko, nemali by zatvárať oči pred realitou. Oni aj tradiční katolíci, na ktorých tak radi útočia, často bránia tie isté doktrinálne body pred rovnakým útokom od rovnakých nepriateľov.

Hoci radi používajú výraz „radikálny tradicionalista“ ako palicu, ktorou chcú vyprášiť neželanú konkurenciu a ich nasledovníkov, je jasné, že táto urážka je zvolávaná na tých, ktorí za katolícke náboženstvo pod koncilovou revolúciou už celé desaťročia ťažko trpia.

Títo „umiernení“ chcú brániť II. vatikánsky koncil a koncilových pápežov, ale niet pochyb o tom, že tradiční katolíci, ktorých odsudzujú – najmä staršia generácia, z ktorých mnohí sú dodnes nažive – boli vyznávačmi viery v hroznom období apostázy a zlej, tyranskej vlády.

Ich urážanie a výsmech je nespravodlivý spôsob, ako sa správať k tým, ktorí s láskou trpeli pre Krista a jeho Cirkev. Trocha historického a situačného povedomia, pokory, rešpektu ku skutočnosti by snáď týmto „umierneným“ mohla vrátiť štipku dôveryhodnosti.

Napokon, používanie výrazu „radikálny“ je nielen nezmyselné, ale aj nebezpečné. Ukázalo sa, že ho radi využívajú vlády a politici, ktorí obhajujú nevyhnutnosť infiltrácie a sledovania dokonale zákonných, milých a slušných ľudí.

A čo povedať o tých, ktorí sú sami tradičnými katolíckymi, ale snažia sa prilepiť nálepku „radikál“ svojim spoluveriacim, v snahe zavďačiť sa rôznym dozorným agentúram a ľavicovým organizáciám? Na takéto správanie niet veľa čo povedať.

Po úniku informácii z FBI v roku 2023, kde sa za radikálnych tradicionalistov označovali všetci katolíci, ktorí (FBI nerozlišovalo medzi pokoncilovými, tradičnými, umiernenými), ktorí v podstate iba bránili Desatoro, už neexistuje pochybnosť o tom, že používanie výrazu „radikálny tradicionalista“ je v rozpore s ôsmym príkazom, je nespravodlivé a nemorálne. A medzi vnútornou identitou pojmu a subjektom, ktorému je pripisovaný, neexistuje nijaká korešpondencia, naopak, sú v rozpore.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/kto-su-radikalni-tradicionalisti/>